

Hvor bor de økonomisk fattige?

Af Kristian Thor Jakobsen

I 2013 fremlagde et ekspertudvalg deres bud på en officiel fattigdomsgrænse i Danmark. I dette notat ses på, hvordan fattige personer har fordelt sig på landsdele i perioden 2002 til 2011. Desuden analyseres det i hvor høj grad, de økonomisk fattige personer bor i større almene boligområder i de forskellige landsdele.

Hovedkonklusioner

- Omkring hver fjerde af de formelt fattige bor i hovedstadsområdet. København havde i 2011 således samlet set klart den højeste andel af formelt fattige med 1,6 pct. De laveste andele finder man i landsdelene lige uden for hovedstadsområdet (Nord- og Østsjælland).
- Antallet af formelt fattige er fordoblet eller mere i de fleste landsdele fra 2002 til 2011. Det er især de sjællandske landsdele uden for København, der har oplevet en stor tilvækst i antallet af formelt fattige.
- Antallet og andelen af formelt fattige i større almene boligområder er også vokset markant fra 2002 til 2011 på tværs af landsdelene.
- Der er ingen klar sammenhæng mellem andelen af formelt fattige i landsdelene og den tilsvarende andel af formelt fattige blandt beboerne i landsdelenes almene boligområder. Således er andelen af formelt fattige i de almene boligområder i en given landsdel ikke et udtryk for den pågældende landsdels overordnede andel af fattige i befolkningen.
- Til gengæld er der sammenhæng mellem andelen af fattige i de større almene boliger og andelen af personer med ikke-vestlig baggrund i de pågældende boligområder. Således havde de større almene boligområder på Fyn både den højeste andel formelt fattige (4,8 pct.) og den højeste andel af beboere med ikke-vestlig baggrund (ca. 50 pct.)- i 2011.
- Halvdelen af de formelt fattige fra Københavns omegnskommuner bor i større almene boligområder. I Nordjylland var dette gældende for omkring 11 pct. af de formelt fattige. Koncentrationen af fattige er steget i de større almene boligområder på tværs af landsdelene undtagen i omegnen af København.

Kontakt

Ledende økonom
Kristian Thor Jakobsen
Tlf. 3022 6792
E-mail krij@kraka.org

1. Baggrund

Regeringen nedsatte i maj 2012 et ekspertudvalg, der fik til opgave at belyse forskellige metoder til at opgøre fattigdom og samtidig komme med et udspil til, hvordan en dansk fattigdomsgrænse kunne fastlægges. Ekspertudvalgets rapport udkom tidligere i år og fastslog ud fra deres fastlagte kriterier for økonomisk fattigdom, at der var 42.200 økonomisk fattige personer i Danmark i 2010. Som det fremgår af rapporten er der væsentlige metodiske vanskeligheder ved at afgrænse antallet af fattige personer (se også appendiks).

I dette notat anvendes ekspertudvalgets definition af økonomisk fattigdom til at vurdere udviklingen i antallet af fattige personer på tværs af landsdele. Desuden ses på, hvordan fattigdom i større almene boligområder har udviklet sig i perioden 2002-2011 på tværs af landsdelene (se appendiks for nærmere gennemgang af fattigdomsbegrebet og Krakas opgørelse af).

2. Fattigdom på tværs af landsdele

Antallet af formelt fattige er efter Krakas opgørelse vokset fra 23.500 personer i 2002 til 46.600 personer i 2011. Godt en fjerdedel bor i København og omegn, mens Østsjælland er den landsdel med klart færrest fattige personer.¹ Den andel af befolkningen som formelt er fattige er ligeledes højest for København, hvor 1,6 pct. af befolkningen indgik i gruppen i 2011. Den laveste andel finder man i Nord- og Østsjælland, hvor omkring 0,6 af befolkningen var fattige i 2011.

Målt i forhold til antallet af formelt fattige i 2002 har Østsjælland oplevet den største vækst med stigning på 170 pct. (fra et lavt niveau). Derudover er det særligt de øvrige sjællandske landsdele, der har oplevet markant relative stigninger fra 2002 til 2011. På den anden side har Nord- og Vestjylland samt Fyn oplevede de laveste relative stigninger i antallet af formelt fattige.

Tabel 1: Udvikling i antallet af fattige, 2002-2011

	2002		2011		Stigning i antal	Stigning i antal (pct.)
	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)		
Byen København	5.691	0,88	11.325	1,63	5.634	99
Østjylland	2.904	0,37	5.957	0,71	3.053	105
Sydjylland	2.800	0,40	5.361	0,75	2.561	91
Vest- og Sydsjælland	2.049	0,36	4.651	0,80	2.602	127
Københavns omegn	2.045	0,41	4.524	0,88	2.479	121
Nordjylland	2.360	0,41	4.178	0,72	1.818	77
Fyn	2.071	0,44	3.630	0,75	1.559	75
Vestjylland	1.714	0,41	2.732	0,64	1.018	59
Nordsjælland	1.228	0,29	2.583	0,58	1.355	110
Østsjælland	510	0,23	1.376	0,58	866	170

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne.

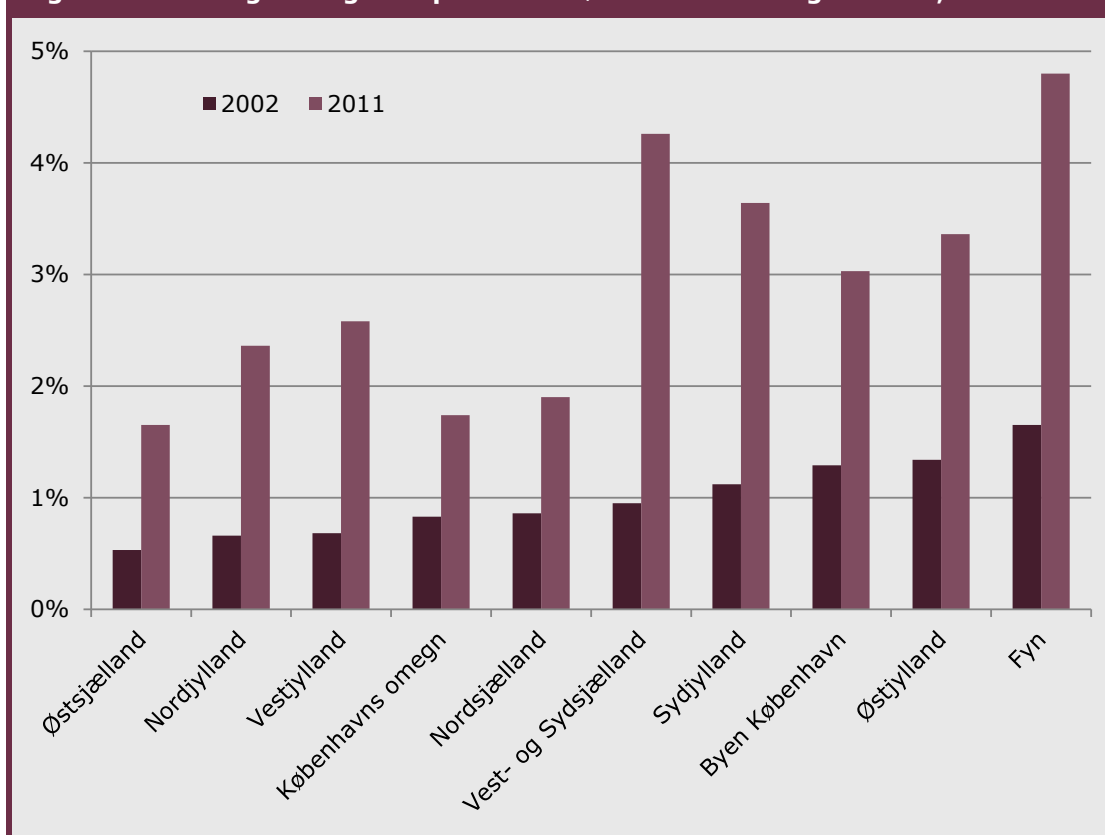
¹ Østsjælland omfatter kommuner som bl.a. Køge, Greve, Roskilde og Solrød.

3. Formel fattigdom i større almene boligområder på tværs af landsdele

Det er omkring 20 pct. af de formelt fattige, som bor i de 200 største almene boligområder (jf. "Øget koncentration af økonomisk fattige i særligt udsatte boligområder", Kraka 2013). Det er ikke overraskende, at der er overrepræsentation i boligområderne, da netop disse boligområder har som et af deres formål at sikre ordentlige boligforhold til personer og familier med relativt lave indkomster. Den andel af beboerne, som formelt set er fattige, er vokset fra ca. 1 pct. i 2002 til knap 3 pct. i 2011 i boligområderne.

Fyn er den landsdel, der havde den største andel formelt fattige blandt beboerne i de større almene boligområder i 2011, jf. figur 1. Andelen var 4,8 pct. Modsat var knap 2 pct. af beboerne i større almene boligområder på bl.a. Nordsjælland og i Københavns omegnskommuner karakteriseret som værende fattige i 2011.

Figur 1: Udvikling i fattigdomsprocent i større almene boligområder, 2002-2011

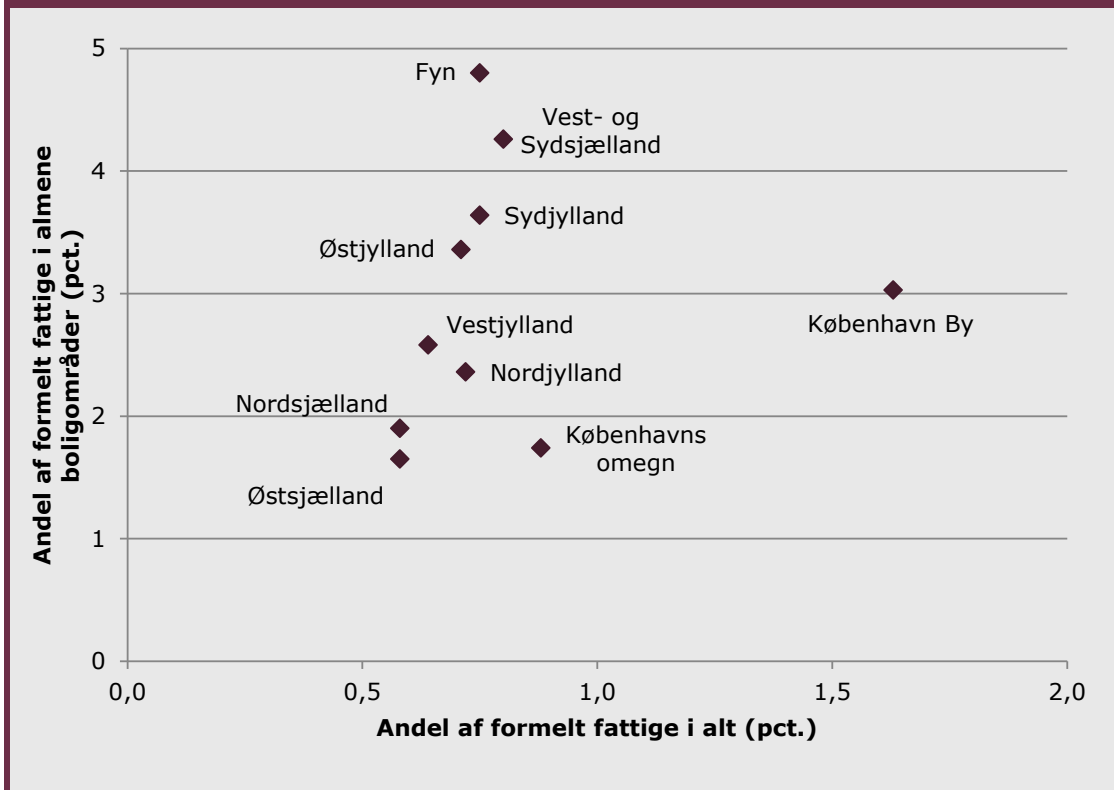
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne. Inkluderer de 200 største almene boligområder i Danmark

Det er især i landsdele som Nord- og Vestjylland samt på Vest- og Sydsjælland, der har oplevet store relative stigninger i andelen af fattige i de almene boligområder, men fra relativt lave niveauer. Fx steg andelen af fattige i disse boligområder i Nordjylland med ca. 250 pct. i perioden, mens den er blevet mere end 4 gange så stor i tilsvarende boligområder på Vest- og Sydsjælland.

Som udgangspunkt er der ikke klar sammenhæng mellem andelen af fattige i en given landsdel og andelen af fattige blandt beboerne i den pågældende landsdels almene boligområder, jf. figur 2. Således er andelen af formelt fattige i de almene boligområder i en given landsdel ikke et udtryk for den pågældende landsdels overordnede andel af fattige i befolkningen.

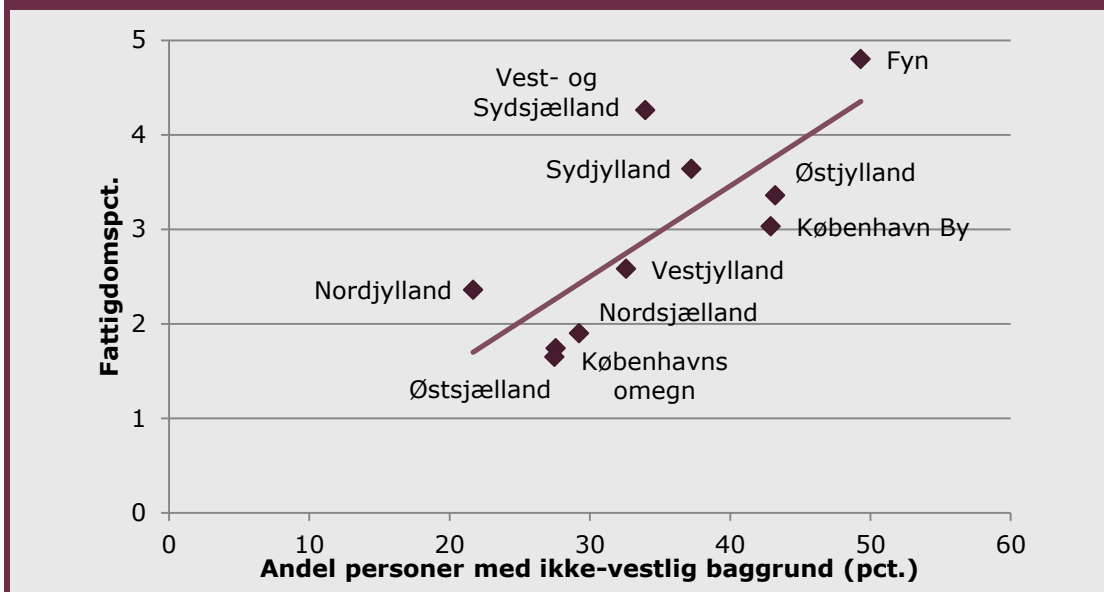
Figur 2: Andelen af landsdelens befolkning, som formelt er fattige, og andelen af formelt fattige blandt beboerne i landsdelens almene boligområder, 2011

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.
Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne. Inkluderer de 200 største almene boligområder i Danmark

Modsat er der en klar sammenhæng mellem fattigdomsprocenten i de større almene boligområder og andelen af beboere med ikke-vestlig baggrund, jf. figur 3. Således udgør personer med ikke-vestlig baggrund fx omkring halvdelen af beboerne i de større almene boligområder på Fyn, mens den tilsvarende andel er fx godt en femtedel i Nordjylland.

Figur 3: Andel af befolkning, som formelt er fattige, og andel af personer med ikke-vestlig baggrund i større almene boligområder, 2011

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne. Inkluderer de 200 største almene boligområder i Danmark

Det er de større almene boligområder i Københavns omegnskommuner, som antalsmæssigt har flest beboere, der i opgørelsen registreres som fattige, jf. tabel 2. Således var der i 2011 mere end 2.000 fattige personer, der boede i de større almene boligområder i disse kommuner. Dette afspejler bl.a., at denne landsdel har det relativt største udbud af almene boliger på tværs af landsdelene.

Tabel 2: Udvikling i antallet og andelen af formelt fattige i de større almene boligområder, 2002-2011

	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)	Stigning i antal	Stigning i antal (pct.)
Københavns omegn	1.066	0,83	2.063	1,74	997	94
Byen København	851	1,29	1.797	3,03	946	111
Østjylland	745	1,34	1.674	3,36	929	125
Fyn	436	1,65	1.112	4,80	676	155
Sydjylland	367	1,12	1.038	3,64	671	183
Vest- og Sydsjælland	178	0,95	658	4,26	480	270
Nordjylland	163	0,66	475	2,36	312	191
Nordsjælland	240	0,86	455	1,90	215	90
Østsjælland	112	0,53	308	1,65	196	175
Vestjylland	93	0,68	272	2,58	179	192

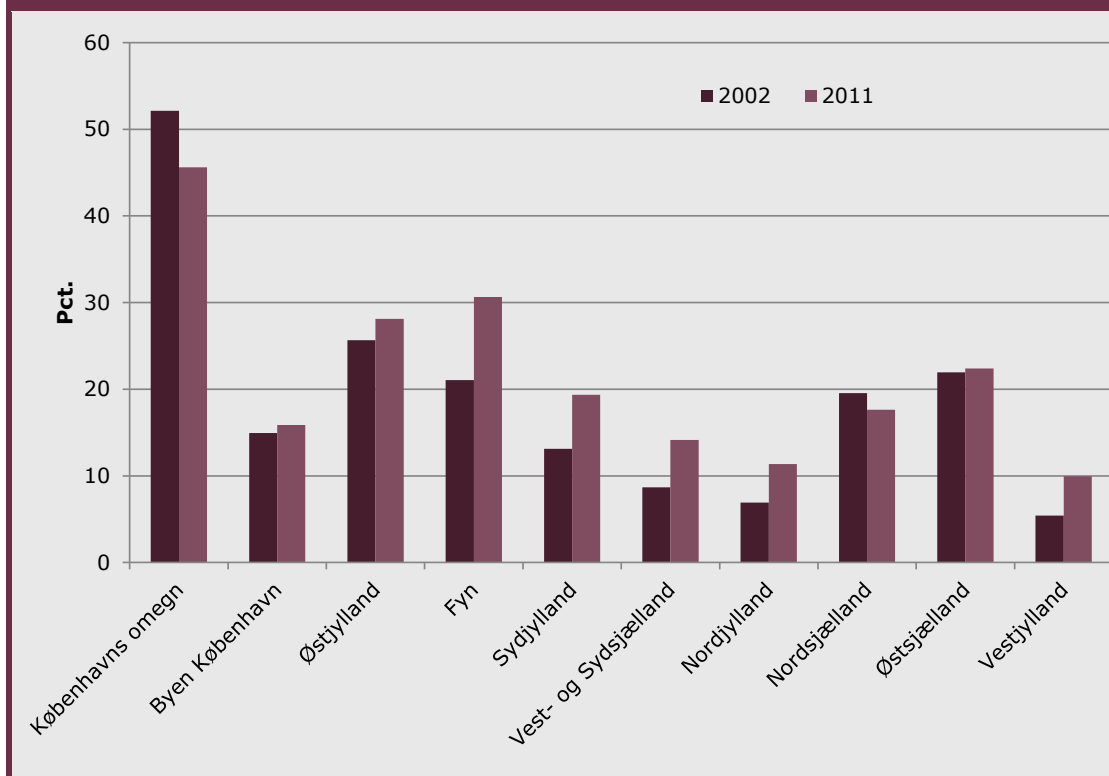
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne. Inkluderer de 200 største almene boligområder i Danmark

Samtidig viser tallene, at koncentrationen af fattige i de større almene boligområder i bl.a. omegnen af København faktisk er faldet fra 2002 til 2011. I 2002 boede 52 pct. af de fattige i omegnen af København i de større almene boligområder, mens andelen var faldet til 46 pct. i 2011, jf. figur 4.

Den generelle tendens er dog, at stigningen i antallet af fattige i almene boligområder har været større end den generelle stigning i antallet af fattige i den pågældende landsdel. Som eksempel var det 21 pct. af de fattige på Fyn, der boede i større almene boligområder i 2002, mens den tilsvarende andel var på knap 31 pct. i 2011.

Figur 4: Andel af formelt fattige bosiddende i almene boligområder, 2002 og 2011

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.
Anm.: Bornholm er ikke medtaget i beregningerne. Inkluderer de 200 største almene boligområder i Danmark

Appendiks

Regeringen nedsatte i maj 2012 et ekspertudvalg om fattigdom, der fik til opgave at belyse forskellige metoder til at opgøre fattigdom og samtidig komme med et udspil til, hvordan en dansk fattigdomsgrænse kunne fastlægges. Den samlede rapport fra ekspertudvalget udkom tidligere i år, og den danske fattigdomsgrænse blev således fastsat ved følgende kriterier:

- Indkomstgrænsen for fattigdom er defineret som 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen
- Personer og familier, som i 3 år i træk har en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten, betegnes som økonomisk fattige
- Personer og familier, hvor formue er over 100.000 kr. pr. voksen (2010-niveau korrigeret med udviklingen i medianindkomsten), bliver ikke inkluderet i gruppen af økonomisk fattige
- Studerende eller familier med voksne studerende indgår heller ikke

Indkomsten opgøres som den disponible indkomst, dvs. bruttoindkomsten fratrukket personlige skatter samt fradrag for pensionsindbetalinger. Således indgår kapitalindkomst samt et "imputeret afkast af ejerbolig" af den offentlige ejendomsvurdering i det disponible indkomstbegreb. Indkomsten bliver desuden ækvivaleret i forhold til husstandens størrelse og fordelt ligeligt ud på familiens medlemmer (hvorved der tages hensyn til størrelsesfordele i forbruget i en familie).

I beregningsgrundlaget for medianindkomsten (efter udvalgets metode) indgår en række personer ikke. Blandt andet indgår følgende grupper af familier eller personer ikke:

- Børn under 18 år, der ikke bor hos forældrene
- Personer, der er blevet enker eller enkemænd i løbet af året
- Familier, der får beregnet en ækvivaleret disponibel indkomst på 0 kr.

Medianindkomsten i et pågældende år bliver beregnet som et glidende gennemsnit af det pågældende samt de foregående to års medianindkomst korrigeret for lønudviklingen. Således opgøres økonomisk fattige på baggrund af indkomstdata, der strækker sig over 5 år.

Disse kriterier er i notatet anvendt med afsæt i en totaltælling fra Danmarks Statistiks (DSTs) registre. Det beregnede antal økonomisk fattige og antallet af personer i lavindkomstgruppen svarer stort set til de tal, som udvalget har offentliggjort, *jf. tabel 3*.

Tabel 3: Lavindkomst og økonomisk fattigdom 2010 ved forskellige dataafgrænsninger (antal personer)

	Krakas opgørelse	Ekspertudvalgets tal
Lavindkomst - etårig		
50 pct. af median, alle	331.888	323.124
50 pct. af median, inkl. formuegrænse	284.409	283.032
Økonomisk fattigdom - lavindkomst 3 år i træk		
50 pct. af median, alle	105.615	102.063
50 pct. af median, inkl. formuegrænse	82.347	82.359
50 pct. af median, inkl. formuegrænse, ekskl. studerende	43.164	42.183

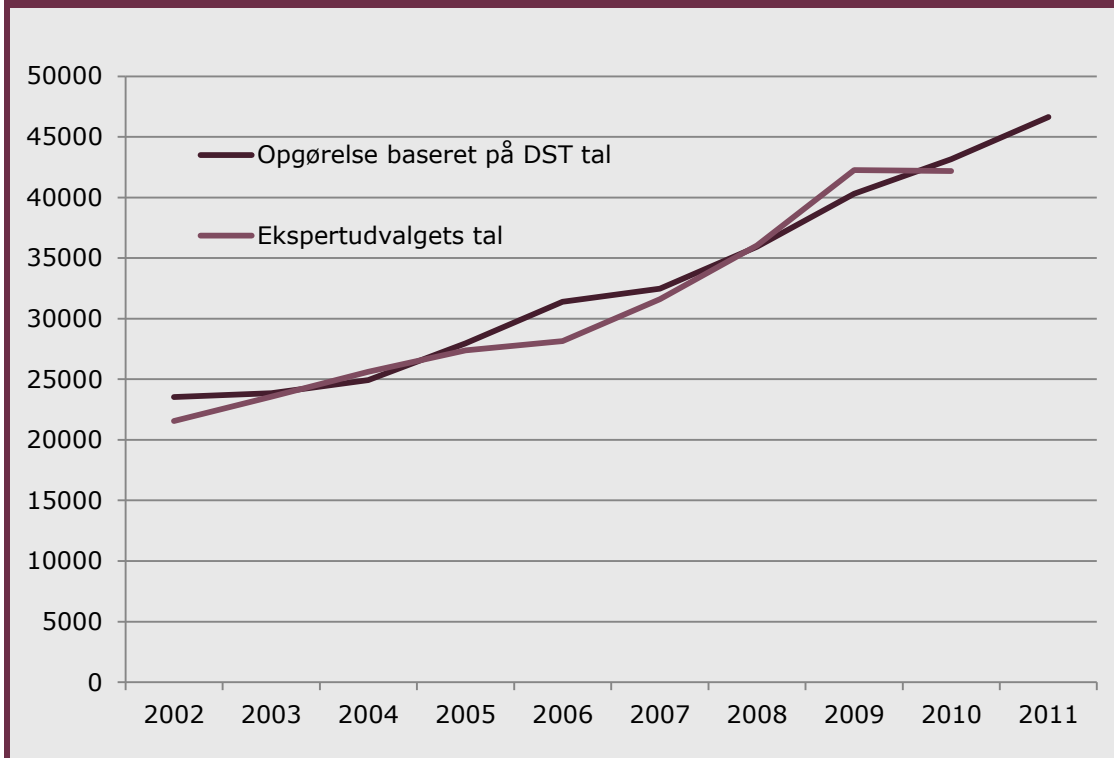
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og rapporten "En dansk fattigdomsgrænse – analyser og forslag til opgørelsesmetoder".

Der er dog forskel på de opgjorte tal. Forskellene skyldes især følgende forhold:

- Ekspertudvalgets datagrundlag er baseret på stikprøve af den danske befolkning på 33 pct. Krakas data er en fuldtælling af den danske befolkning.
- Ejendomsvurderingerne, der indgår i indkomstbegrebet i de forskellige datagrundlag, er forskellige.

Der er dog pæn overensstemmelse mellem ekspertudvalgets opgørelse af antallet af fattige over tid og opgørelsen i denne analyse, *jf. figur 5*.

Figur 5: Lavindkomst og økonomisk fattigdom 2010 ved forskellige dataafgrænsninger

Kilde:

Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata og rapporten "En dansk fattigdomsgrænse - analyser og forslag til opgørelsesmetoder".